

**ÇOCUK OLGUDA GASTROİNTESTİNAL KORUZİF
HASARA NEDEN OLAN NADİR BİR ETKEN:
SİRKE RUHU**

**A Rare Cause of Gastrointestinal Corrosive Damage in
a Child Case: Spirit Vinegar**

Muharrem Çiçek (0000-0002-8619-2722)¹, Tuğba Kanar(0000-0003-3877-0839)¹,
Günsel Kutluk(0000-0002-9719-4352)²

1 Kanuni Sultan Süleyman Eğitim
ve Araştırma Hastanesi, Çocuk
Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği,
İstanbul, Türkiye

2 Kanuni Sultan Süleyman Eğitim
ve Araştırma Hastanesi, Çocuk
Gastroenteroloji Kliniği, İstanbul,
Türkiye

Sorumlu yazar yazışma adresi:
Muharrem ÇİÇEK, Kanuni Sultan
Süleyman Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve
Hastalıkları Kliniği, İstanbul,
Türkiye

E-mail: gekutluk@gmail.com

Geliş tarihi/Received: 15.04.2020

Kabul tarihi/Accepted: 21.04.2020

**Yayın hakları Güncel Pediatri'ye
aittir.**

Güncel Pediatri 2020;18(2):285-89

ÖZ

GİRİŞ ve AMAÇ: Koruzif maddelerin kazara yutulması çocuklukta sık görülür ve ülkemizde halen ciddi bir halk sağlığı problemidir. Vakaların çoğu, koruzif maddelerin etiketsiz kaplardan yanlışlıkla içilmesi sonucu gerçekleşmektedir. Bu olguda, halk arasında sirke ruhu olarak bilinen ve turşu hazırlamak için kullanılan maddenin yutulması nedeniyle özofagus ve mide hasarı gelişen beş yaşında bir erkek çocuk sunulmakta ve ebeveynlerin turşu yapımında kullanımı nedeniyle tehlikeli görmediği bir ürün olan sirke ruhuna dikkat çekilmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: koruzif madde alımı, sirke ruhu, çocuk

ABSTRACT

INTRODUCTION Accidental ingestion of corrosive materials is very common in childhood and a serious public health problem in our country. Most cases are happening as a result of accidental ingestion of corrosive materials from unlabeled containers In this report, a 5-year-old boy is presented with esophageal and gastric burn due to the ingestion of a substance used to prepare pickles that known as spirit vinegar among the people. So, it is aimed to draw attention about spirit vinegar which is a product that parents do not see as dangerous due to its use in making pickle.

Key words: corrosive ingestion, spirit vinegar, child

GİRİŞ

Korozif maddelerin çocukluk çağında kazara içilmesi, adolesanlarda ise intihar amacıyla alınması sıklıkla karşılaşılan pediatrik gastroenterolojik acillerdendir ve ülkemizin önemli halk sağlığı problemlerinden birisidir. Kolay ulaşılabilirliği nedeniyle evde kullanılan temizlik ürünleri, en sık içilen korozif maddelerdir ve özellikle boş içecek şişelerinde saklanan bu maddelerin kasıtlı ya da yanlışlıkla içilmesi özofagus ve midede hem histolojik hem de fonksiyonel hasarlara neden olabilmektedir (1-4). Bu sunumda, diğer korozif ürünlerin aksine turşu yapımında kullanılması nedeniyle ebeveynlerin tehlikeli görmediği bir ürün olan sirke ruhuna ve içimi sonucu özofagus ve midede ciddi korozif hasar gelişen çocuk olguya dikkat çekilmesi amaçlanmıştır.

OLGU SUNUMU

Beş yaşında erkek hasta, turşu yapımında kullanılmak üzere boş su şişesi içine doldurulan sirke ruhu adlı ürünün oral alımı sonrasında, kusma ve karın ağrısı nedeniyle ailesi tarafından çocuk acile götürülmüş ve anamnezinde ailesi tarafından çocuklarının sirke içtiği belirtildiği için hastanın fizik muayenesinde ve yapılan tetkiklerinde özellik saptanmaması üzerine önerilerle taburcu edilmiş. Hasta çocuk acile ilk başvurusundan iki gün sonra ağzından sızıntı şeklinde kan gelmesi, dudaklarda şişlik ve ağız kenarından salya akma şikayeti ile kurumumuz çocuk acil polikliniğine getirildi. Hastanın bilinci açık, koopere ve oryanteydi. Dudaklarda ödem ve eritem, ağız içi ve orofarenkste hiperemi, yer yer mukozal hasara bağlı kanama odaklarının olduğu, yutkunmada zorlandığı ve hafif kanlı salyasının ağız kenarından aktığı görüldü. Hastanın öyküsü detaylı sorgulandığında, sirke içtiği belirtilen hastanın aslında sirke ruhu isimli üründen aldığı saptandı. Batında hassasiyet olmayan hastanın akciğer grafisi normaldi. Hemogram, biyokimya ve koagülasyon tetkikleri normal olan hastanın, oral alımı kesilip, damar içi (iv) sıvı ve proton pompa inhibitörü (PPI) başlandı. Taniya yönelik yapılan üst gastrointestinal sistem (GİS) endoskopisi sonucunda Grade 2B korozif özofajit ve midede yaygın korozif hasar saptanması üzerine hasta takip ve tedavi amacıyla çocuk gastroenteroloji servisine yatırıldı. Ağızdan beslenmesi kesilen hastaya iv PPI, üç gün yüksek doz iv metilprednizolon, antibiyotik ve total parenteral nutrisyon başlandı. Takiplerinde hematemez ve melana görülmedi. Yatışının ve tedavilerinin 15. günü kontrol üst GİS endoskopi sonucunda

midede yer yer hiperemi ve fundusta lineer erozyonlar saptandı. Genel durumu iyi olan, ağızdan beslenmeyi tolere edebilen, aktif şikayeti olmayan, ağız içi lezyonları tamamen gerileyen hasta, yatışının 16. gününde oral PPI ve sukralfat tedavisi, sıvı ağırlıklı diyet önerisiyle 2 hafta sonra çocuk gastroenteroloji poliklinik kontrolüne gelmek üzere taburcu edildi. Hastanın korozif madde alımını takiben bir ay sonra yapılan kontrolünde herhangi bir yakınması yoktu, beslenmesi iyiydi ve çekilen özofagus-mide-duodenum grafisinde özofagusta herhangi bir daralma bulgusu gözlenmedi.

TARTIŞMA

Açıkta veya çocuklar tarafından kolay ulaşılabilen yerde bırakılan korozif maddelerin kazara içimi önemli bir halk sağlığı sorunu olarak güncelliğini korumaktadır. Literatürde genellikle asit ya da alkali ev temizlik ürünlerinin, en sık olarak da çamaşır suyunun çocuklar tarafından kazara içildiği gösterilmiştir. Asit maddelerin tadı acıdır, alımında koagulasyon nekrozu oluşur ve skar formasyonu ile derin doku penetrasyonu kısmen sınırlandırılır. Tatsız, kokusuz ve asitlere göre daha visköz yapıda olan alkali maddelerin ise özellikle özofagus dokusuna temas süresi asitlere göre daha uzundur; likefaksiyon nekrozu, damarlarda tromboz ve sonrasında iskemiye neden olarak dokuda çok daha ağır hasara neden olurlar (3- 5). Olgumuzda, en sık içilen ev temizlik ürünlerinin aksine yüksek asetik asit içeriğine sahip; turşu yapımında kullanılan sirke ruhu içimine bağlı korozif hasar gelişmiştir.

Asit veya alkali ürünlerin sindirim sistemi yolu ile alınması ağız içerisinde, özofagusta, midede, hatta duodenumda yüzeysel yanaktan perforasyona kadar farklı düzeylerde hasara yol açabilir. Asit içeriği yüksek korozif maddelerin genel olarak mideye zarar verdiği kabul edilse de son zamanlarda literatürde asit alımından sonra ciddi özofagus hasarı ve hatta perforasyonu gelişebileceği bildirilmiştir (6). Bundan dolayı özellikle tükürüğünü yutamayan hastalarda ideal olarak 12-48. saatler arasında üst gastrointestinal sistemdeki mukozal hasarın endoskopik olarak değerlendirilmesi önerilmektedir (4, 7). Hastamızın ilk acil başvurusunda içtiği maddenin net olarak ifade edilememesi ve aile tarafından sadece sirke içimi olarak tariflenmesi, fizik muayenesinde bir özellik saptanmayıp taburcu edilmesi nedeni ile endoskopisi ancak ikinci günün sonunda yutma güçlüğü, dudaklarda şişlik ve ağız içinde kanama odakları gibi yakınmalar gelişmesi ile yeniden acile başvuru sonrasında 48-72. saatler arasında yapılabilmiş ve özofagus ile midede ciddi korozif hasar saptanmıştır.

Literatürde korozif madde içimi sonucu hastaneye başvuran çocukların genellikle 6 yaş altında ve çoğunun erkek olduğu görülmektedir ve bu yaş gurubunda erkek çocuklarda madde içiminin daha çok görülmesinin nedeni daha hareketli ve meraklı olmalarına bağlanmıştır (2). Evlerde bulunan korozif maddelerin, satıcılardan büyük kaplarda alınması ve bu ürünlerin kullanımlarını kolaylaştırmak için özellikle su-meşrubat şişesi, cam kavanoz, su bardağı gibi kaplara alınması, özellikle çocukların orijinal kaplarında olmayan bu tür ürünleri yanlışlıkla besin maddesi ya da su gibi düşünülerek içmeleri sıklıkla rapor edilmektedir (2, 8). Tüm bu veriler ile uyumlu olarak beş yaşındaki erkek olgumuz da, turşu yapımında kullanılmak üzere su şişesine konulan ve mutfakta tutulan sirke ruhunu rengi ve bulunduğu kap nedeni ile su zannederek yanlışlıkla içmiştir.

Temizlik ve turşu yapımında kullanılan sirke ruhu %5 oranında asetik asiti içeren standart sirkenin aksine, %75 gibi yüksek konsantrasyonlarda asetik asit içerir. Konsantre asetik asitin cilt, solunum yolları ve üst gastrointestinal sistemde lokal olarak korozif etkilere sebep olduğu bilinmektedir. Asetik asit konsantrasyonu arttıkça lokal etkilerden, sistemik etkilere kadar farklı klinik tablolarla karşılaşılabilir (1). Literatürde sirke ruhu içimi sonrası sindirim sisteminde korozif hasar gelişen sınırlı sayıda olgu sunulmuştur (1, 8). Sistemik bulgusu olmamakla birlikte ciddi sindirim sistemi korozif hasarı olan hastamız da bu açıdan literatüre katkı sağlamaktadır.

Sonuç: Ülkemizin de içinde bulunduğu gelişmekte olan ülkelerde, korozif madde içiminin engellenmesine yönelik ambalajsız satılan ürünlerin alınmaması, yiyecek-içecek kaplarına konmaması, çocukların erişemeyeceği uygun alanlarda ve şartlarda saklanması, korozif madde içilmesi durumunda acilen en yakın sağlık kuruluşuna başvurulması konusunda toplum bilinçlendirilmeli ve ailelere eğitimler verilmelidir. Ayrıca, ev temizlik ürünlerinin aksine korozif etkisi yaygın olarak çok bilinmeyen ve gıda yapımında kullanılması nedeniyle de ailelerin tehlikeli görmediği sirke ruhunun hekimlerce anamnezde ayrıntılı sorgulanması ve standart sirke ile ayrımının iyi yapılması pediatrik vakalarda mortalite - morbidite açısından erken tanı ve tedavide yol gösterici olacaktır.

Çıkar çatışması: yoktur

Finansman desteği: yoktur

KAYNAKLAR

1. Tuncer AA, Karavelioğlu A, Bayraktaroğlu A, Embleton DB. Evlerdeki gizli tehlike; turşu kur içmeye bağlı özofagus korozyonu. Kocatepe Tıp Dergisi. 2015;16(2):167-71.
2. Efe E, Altaş N, Dikmen Ş, Melikoğlu M. Korozif madde alımı nedeniyle yatırılan 139 olgunun retrospektif değerlendirilmesi: Epidemiyolojik çalışma. Güncel Pediatri. 2013;11(3):107-13.
3. Contini S, Scarpignato C. Caustic injury of the upper gastrointestinal tract: a comprehensive review. World J Gastroenterol. 2013;19(25):3918-30.
4. Altay D, Doğan Y. Önlenemeyen halk sağlığı sorunu: Çocuklarda koroziv madde içimi. Fırat Tıp Dergisi. 2018;23(1):28-31.
5. Doruk D, Narcı A, Korkmaz M, Koltuksuz U, Özkaraca E. Korozif madde cinsinin ve hasta yaşının özofagus yanığı derecesi üzerine etkisi. Kocatepe Tıp Dergisi. 2007;8(3):9-14.
6. Arévalo-Silva C, Eliashar R, Wohlgelernter J, Elidan J, Gross M. Ingestion of caustic substances: a 15-year experience. Laryngoscope. 2006; 116: 1422-6
7. Gökalp G, Anıl M, Berksoy E, Bardak Ş, Demir G, Demir Ş. Birden çok sistemi etkileyen kostik yanığı. Çocuk Acil ve Yoğun Bakım Dergisi. 2019(6):35-7.
8. Kasap E, Özütemiz Ö. Pet şişedeki tehlike: koroziv özefajit. Güncel gastroenteroloji. 2006;10:29-35.